

СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА

© Бєлікова І.В.

УДК: 614

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ПІДГРУНТЯ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Бєлікова І.В.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

Информатизация системы здравоохранения относится к числу ключевых общегосударственных задач, от успешного и эффективного решения которых зависит перспектива Украины в будущем занять достойное место среди развитых стран с высоким уровнем социальной защищенности населения. Необходима информационная поддержка новых направлений деятельности здравоохранения, что определяет необходимость разработки единой системы информационного обеспечения в здравоохранении, сводит проблему в ранг важнейшей задачи современного периода. Для сбора закрытой информации необходимо получить добровольное согласие пациента на обработку его персональных данных, утвержденное приказом МЗ Украины (№110 от 14.02.2012г.). Использование персональных данных предусматривает любые действия собственника базы относительно обработки этих данных, действия относительно их защиты, а также действия по предоставлению частичного или полного права обработки персональных данных другим субъектам, связанных с персональными данными, которые осуществляются по согласию субъекта персональных данных или в соответствии с законом (часть первая статьи 10 Закона Украины "О защите персональных данных"). Внедрение информатизации в здравоохранении является актуальным и своевременным. Нужно подчеркнуть, что несмотря на большой объем проведенной работы относительно создания универсальной информационной системы еще остается большое количество нерешенных правовых и организационных вопросов. Необходимо провести максимальную информатизацию медицинских учреждений, создать единую информационную сеть с возможностью быстрого анализа и передачи данных.

Ключевые слова: Управление, информатизация учреждений здравоохранения, электронный реестр пациента.

Ефективність реформ у системі охорони здоров'я залежить не тільки від збільшення фінансування галузі, а також від раціонального використання наявних ресурсів. Досвід багатьох передових країн переконує, що збільшення фінансування охорони здоров'я без механізмів стримування витрат, їхньої персоніфікації, без створення системи управління, що базується на двох основних принципах — медична й економічна доцільність, не приносить бажаних результатів [2,4].

Сучасний стан здоров'я населення й реформи, що відбуваються сьогодні в галузі охорони здоров'я України висувають у число невідкладних завдань перехід на новий рівень медичної допомоги з використанням новітніх управлінських технологій, що швидко розвиваються в теперішній час.

Інформація у всі часи була однією з найбільших цінностей. "Попереджений - отже, озброєний", - говорили в давнину. Медична інформація в цій низці займає особливе місце.

Інформатизація системи охорони здоров'я відноситься до числа ключових загальнодержавних завдань, від успішного і ефективного вирішення яких залежить перспектива України в майбутньому зайняти гідне місце серед розвинених країн з високим рівнем соціальної захищеності населення. Впровадження в

практичну охорону здоров'я різних автоматизованих систем підтримки управлінських рішень дозволить органам управління більш ефективно контролювати своєчасність виконання прийнятих рішень, здійснювати системний аналіз інформації, оперативно контролювати процес реформування охорони здоров'я [1,4,5].

Проблемі впливу інформаційного забезпечення на ефективність управління охороною здоров'я присвячені роботи багатьох авторів. В них наводиться певний перелік вимог і характеристик, яким повинна задовольняти інформація для розробки стратегії і тактики управління в системі охорони здоров'я [1,2,3,4,5].

Вочевидь необхідна інформаційна підтримка нових напрямків діяльності охорони здоров'я, що визначає необхідність розробки єдиної системи інформаційного забезпечення в охороні здоров'я, що зводить проблему в ранг найважливішої задачі сучасного періоду [2].

Проблема формування "інформаційного мислення" не тільки у керівників органів управління та закладів охорони здоров'я, але й у фахівців, широкого кола працівників охорони здоров'я, особливо первинного рівня медичної допомоги, в сучасних умовах, що характеризуються пошуком ефективних форм рефо-

рмування охорони здоров'я набула особливої актуальності.

Мета дослідження – визначення нормативно-правової бази щодо регламентації інформатизації галузі охорони здоров'я, аналіз проблем побудови інформаційного суспільства.

Матеріал і методи дослідження

Історико-правовий, діалектичний, бібліосемантичний, контент-аналіз.

Класичний варіант інформатизації галузі охорони здоров'я передбачає створення єдиної структурованої інформаційної системи обліку стану здоров'я громадян області на основі автоматизованої реєстрації пацієнтів у лікувальних закладах, збору інформації про лікувально-діагностичний процес та медичну профілактику з метою подальшого використання в статистичних, аналітичних та експертних системах; створення системи дистанційного консультування та діагностики на основі комп'ютерних мереж, що об'єднують лікувальні заклади.

Сучасні інформаційні системи повинні надати можливість для формування доказових баз, необхідних при розробці соціальних стратегічних рішень щодо зміцнення здоров'я населення та розвитку охорони здоров'я. Обсяг і структура інформації, що збиралася за колишніми еталонам обліку та звітності, не може бути достатньою для визначення ефективності системи надання медичної допомоги, об'єктивності оцінки стану здоров'я населення, економічної ефективності діяльності закладів охорони здоров'я.

Удосконалення методології статистики в умовах розвитку нових економічних відносин, в першу чергу, пов'язано з науково-практичною розробкою такого принципового методологічного стану, як підхід до накопичення інформації, формування впорядкованої економіко-статистичної системи обробки, уявлення та використання інформації. Так як присутність людського фактору в процесі збору, обробки і представлення інформації, навіть жорстке державне регулювання та контроль не зможуть забезпечити 100% достовірність.

Типові загальні проблеми інформаційних систем пов'язані з механізмами збору і передачі даних, методами аналізу.

Підґрунтям для розвитку нормативно-правового забезпечення інформаційного процесу в управлінні охороною здоров'я є Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 - 2015 роки», Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» (від 7.08.2011), де головними завданнями у сфері охорони здоров'я визначається створення єдиної структурованої інформаційної системи обліку стану здоров'я громадян України на основі автоматизованої реєстрації пацієнтів у лікувальних установах, збору даних профілактичних обстежень з метою подальшого використання в статистичних, аналітичних та експертних системах; створення системи дистанційного консультування та діагностики на основі комп'ютерних мереж, що об'єднують великі лікувальні та наукові заклади.

Діючим Кодексом України про адміністративні правопорушення визначено правову відповідальність за

«порушення порядку подання або використання даних державних статистичних спостережень».

Законом «Про інформацію від 2.10.1992 (остання редакція 10.08.2012) визначено основні засади статистичної інформації та особливості відкритої інформації та інформації з обмеженим доступом, що дає змогу вирішити найважливішу соціальну задачу - забезпечити права і законні інтереси громадян країни у сфері охорони здоров'я.

У доповіді Комітету експертів ВООЗ з інформаційного забезпечення нових напрямків діяльності в галузі суспільної охорони здоров'я (1993) відзначені загальні проблеми розвитку медичної інформації та інформаційних систем на сучасному етапі. Причому, основною і найважливішою визнається проблема характеру і форм використання інформації, обставин, умов і часу її застосування, а також професійних і особистісних якостей її користувачів.

Основними напрямками інформатизації в галузі охорони здоров'я можуть бути:

- впровадження систем електронного документообігу;
- впровадження електронної медичної карти пацієнта;
- персоналізований облік наданих медичних послуг;
- електронний запис до лікаря;
- введення електронних реєстрів лікарів, ЛПУ та ін.

Основною проблемою інформатизації є збереження персоналізованої інформації та запобігання правопорушень.

Правова регламентація охорони здоров'я людини є базою, фундаментом соціально-економічних та медичних заходів, що забезпечують гідне життя всіх людей в суспільстві, оскільки кожен з його членів реально чи потенційно є пацієнтом.

Але побудова інформаційного простору шляхом розмежування інформації на «відкритий» (інформація про стан здоров'я населення, існуючі методи діагностики, лікування, профілактики, графік роботи лікарів в лікувальних установах тощо) та «закритий» блоки дозволить уникнути правопорушень з боку користувачів інформацією.

Згідно Постанови Кабміну України №546 від 6.06.12 затверджено процедуру створення та функціонування електронного реєстру пацієнтів, як одного з головних етапів створення єдиного медичного інформаційного простору.

Так як пацієнт є першою ланкою у інформаційному ланцюгу сучасне законодавство охороняє його права. Побудова «закритого блоку» обумовлена такими документами як Конституція України, ст. 32 «Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини», Законом України «Про захист персональних даних» ст.8 «Особисті немайнові права на персональні дані, які має кожна фізична особа, є невід'ємними і непорушними». Також ст. 11 вищезазначеного закону регламентується необхідність отримання згоди суб'єкта персональних даних на обробку його персональних даних.

Для збору закритої інформації необхідно отримати добровільну згоду пацієнта на обробку його персональних даних затверджений Наказом МОЗ України (№110 від 14.02.2012).

Нагадаємо, що під поняттям персональних даних згідно статті 2 Закону, розуміють відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.

Використання персональних даних передбачає будь-які дії власника бази щодо обробки цих даних, дії щодо їх захисту, а також дії щодо надання часткового або повного права обробки персональних даних іншим суб'єктам відносин, пов'язаних із персональними даними, що здійснюються за згодою суб'єкта персональних даних або відповідно до законом (частина перша статті 10 Закону України "Про захист персональних даних").

Таким чином, впровадження інформатизації в охороні здоров'я є актуальним та нагальним. Слід зазначити, що незважаючи на великий обсяг проведеної роботи щодо створення універсальної інформаційної системи ще залишається велика кількість не вирішених правових та організаційних питань. Необхідно провести максимальну інформатизацію медичних

установ, створити єдину інформаційну мережу з можливістю швидкого аналізу та передачі даних.

Література

1. Виноградов К.А. Совершенствование управления здравоохранением на региональном уровне с использованием информационных технологий: дис. . докт. мед. наук / Виноградов К.А. Москва, 2005.- 253 с.
2. Вишневський В / В. Вишневський, А. Голунов, А. Коньков / Персонал,-2005, - №12.
3. Вялков А.И. О задачах по реализации концепции развития здравоохранения и медицинской науки в 2001-2005 годах и на период до 2010 года. / А.И. Вялков. // Экономика здравоохран. - 2001. - № 4. - С. 5-8.
4. Гранди, Ф. Исследование практики здравоохранения и формализованные методы управления / Ф. Гранди, У.А. Рейнке. Женева: ВОЗ, 1975. -232 с.
5. Москаленко В.Ф. Управление эпидемическим риском в Украине: новые подходы в стратегии развития // Лікарська справа.-2002.-№3-4.-С.3-17.
6. Оленин В.М. / В.М. Оленин, Ю.А. Хунув/ Информационные технологии в здравоохранении: состояние, проблемы //Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України.-2002.-№1.-С.43-47.

Summaru

LEGAL FRAMEWORK FOR THE INFORMATIONAL SUPPORT OF HEALTHCARE

I.V. Belikova

Key words: management, informational support of health care institutions, the electronic register of patient

Advanced information support of the medical services system is a key task of our time, as it ensures high quality and availability of medical services, while cutting costs. Quick and convenient access to reliable information for any type of users (patients, doctors, administrators) is the number one priority when creating such information systems. The system is aimed at integrating all healthcare information streams which makes it the basis for comprehensive regional healthcare management and a single solution for patient services automation at medical and therapeutic institutions. Use of specialized hi-tech level enterprise software for healthcare helps to integrate all medical and therapeutic institutions of the region into a single system, ensuring high level of reliability, effectiveness and complete consistency of data, while the use of a single electronic patient record and the world best practices – the functional basis for healthcare – enables integration into a single system of both medical and administrative processes. Another significant group of tasks supported in the system is personnel management which includes both standard administration tasks (hiring, planning, leaves and business trips data maintenance, promotions) and personnel development tasks. Among the advantages achieved today we may name the absence of selfregistration sheets and the reduction of queues to sign up to a doctor, tracking repeat registrations and missed visits, automatic creation of statistical reports in the single system, transparency of parent service data for both the medical and therapeutic institution management and the healthcare department. The single information system for all outpatient and inpatient care institutions of the region enables the real time access to the necessary information in the electronic patient records for doctors and administrators, ensuring continuity and high quality of treatment, and the safety of patients.

Higher State Educational Establishment of Ukraine "Ukrainian Medical Stomatological Academy", Poltava

Матеріал надійшов до редакції 20.10.2012 р.